

Bruselj, 20. november 2025
(OR. en)

15742/25

EJUSTICE 64
JURINFO 14
JUSTCIV 194
COPEN 362
JAI 1747

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 20. november 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 802 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ
DigitalJustice@2030

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 802 final.

Priloga: COM(2025) 802 final

Bruselj, 20.11.2025
COM(2025) 802 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

DigitalJustice@2030

DigitalJustice@2030

Konkurenčnost EU bo vse bolj odvisna od digitalizacije vseh sektorjev, ki bo spodbujala naložbe¹. Digitalizacija in uvajanje umetne inteligence (UI) bosta bistvena za zmožnost javnih organov za zagotavljanje visokokakovostnih javnih storitev, in sicer tudi na področju pravosodja. Evropsko digitalno desetletje poteka z ambicijo, da bi imela EU do leta 2030 na spletu na voljo vse ključne javne storitve. Končni cilj bo povečati učinkovitost javnih storitev, tako da bodo privzeto digitalne, kar bo spodbudilo produktivnost².

Podjetja bodo verjetno pogosteje vlagala v državah, v katerih so pravosodni sistemi učinkoviti in v katerih so zagotovljeni dostop do pravnega varstva, visoka kakovost pravosodja in preglednost. Učinkovito izvajanje sodne oblasti pomeni tudi, da so stroški pravnih postopkov za posameznike in podjetja nižji. Ti lahko nato ta sredstva uporabijo za naložbe in druge bolj produktivne namene. To je še bolj očitno v čezmejnih primerih, v katerih lahko digitalna orodja znatno zmanjšajo upravno breme in zamude ter odpravijo jezikovne ovire z aplikacijami, ki temeljijo na umetni inteligenci, kot so pretvorba in prepis govora v besedilo ter strojno prevajanje, kar prihrani stroške.

Po pričakovanjih so digitalizirani pravosodni sistemi tudi odpornejši v času krize. To je pokazala pandemija COVID-19. Izboljša se lahko tudi kakovost pravosodja, saj se lahko pravosodni delavci bolj osredotočijo na svojo osrednjo nalogo zagotavljanja pravice. Digitalizacija pravosodnih sistemov lahko zagotovi hitrejši in enostavnejši dostop do pravnega varstva in ga tako približa ljudem³. Digitalna orodja lahko na primer omogočijo hiter dostop do sodišč prek videokonferenc ne glede na oddaljenost od sodne dvorane. Spletni dostop do spisov povečuje tudi preglednost, saj lahko posamezniki, podjetja in pravni zastopniki lažje spremljajo sodne postopke⁴.

Pri tem je bilo prelomno sprejetje uredbe o digitalizaciji⁵ leta 2023. Uredba predpisuje uporabo digitalne komunikacije v 24 čezmejnih civilnih, gospodarskih in kazenskih sodnih postopkih. Zagotavlja tudi pravni okvir EU za uporabo videokonferenc za izvajanje obravnave na daljavo v civilnih in določenih kazenskih zadevah.

Komisija mora med letoma 2026 in 2029 sprejeti vrsto izvedbenih aktov, da bi državam članicam pomagala pri prilagajanju njihovih nacionalnih informacijskih sistemov in zagotavljanju interoperabilnosti, kot zahteva uredba o digitalizaciji. Od leta 2028 bo delovala evropska točka elektronskega dostopa, kjer bodo lahko uporabniki vložili določene zahteve ter zahtevali certifikate in potrdila⁶. Decentralizirani sistem IT bi moral za vse postopke v okviru področja uporabe uredbe začeti delovati do začetka leta 2031. Za pravočasno izvajanje uredbe o digitalizaciji in drugih decentraliziranih sistemov IT, ki so bili nedavno vzpostavljeni

¹ [Draghijevo poročilo](#) „The future of European competitiveness – Part B: In-depth analysis and recommendations“ (Prihodnost evropske konkurenčnosti – Del B: poglobljena analiza in priporočila), str. 67.

² [COM\(2021\) 118 final](#) – Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje, str. 10.

³ Svet, Evropska strategija za e-pravosodje za obdobje 2024–2028 ([C/2025/437](#)), odstavek 4.

⁴ Podprto z ugotovitvami iz poročila „[Digitalising justice: a fundamental rights-based approach](#)“ (Digitalizacija pravosodja: pristop na podlagi temeljnih pravic) Agencije Evropske unije za temeljne pravice.

⁵ [Uredba \(EU\) 2023/2844](#) o digitalizaciji pravosodnega sodelovanja in dostopa do sodnega varstva v čezmejnih civilnih, gospodarskih in kazenskih zadevah ter o spremembi nekaterih aktov s področja pravosodnega sodelovanja.

⁶ Kot so potrdila o sklenitvi zakonske zveze in registriranih partnerskih skupnostih ali potrdila o zaščitnih ukrepih v civilnih zadevah.

na podlagi petih drugih pravnih aktov v zvezi s pravosodjem, so potrebna usklajena in trajna prizadevanja Komisije in držav članic⁷.

Digitalizacija lahko prispeva tudi k boju proti kriminalu v EU. Tožilstva na ravni EU in nacionalni ravni lahko uporabljajo digitalna orodja za znatno pospešitev komunikacije in učinkovitejše sodelovanje v boju proti čezmejnemu kriminalu. Podobno lahko digitalizacija koristi agencijam in organom EU na področju pravosodja in notranjih zadev⁸, pristojnim za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj ali podporo nacionalnim tožilstvom, saj lahko uporabljajo orodja za hitrejšo izmenjavo informacij in orodja za podporo pristojnim nacionalnim organom.

Ob izkoriščanju večje učinkovitosti zaradi digitalizacije pa je treba ublažiti tudi morebitna tveganja. Pri uporabi digitalnih orodij v pravosodnih zadevah morajo biti v celoti spoštovana načela pravne države in temeljne pravice, kot so določene v Listini EU o temeljnih pravicah in ustrezni sekundarni zakonodaji EU⁹. Poleg tega akt o umetni inteligenci¹⁰ določa, da se lahko uporabljajo samo sistemi umetne inteligence, ki ne škodujejo temeljnim pravicam. Hkrati bi morali za dostop do pravnega varstva ostati na voljo tudi nedigitalni kanali, saj je pomembno zagotoviti, da imajo vsi posamezniki¹¹, ki prebivajo v EU, učinkovit dostop do pravnega varstva pod enakimi pogoji.

Bolj digitalizirani pravosodni sistemi so lahko ranljivi tudi za kršitve varstva osebnih podatkov in kibernetike napade. Čeprav imajo tudi sistemi, ki temeljijo na papirnih dokumentih, svoje ranljivosti, kot so omejena souporaba in težave pri posodabljanju, je treba posebno pozornost nameniti zasebnosti in varnosti podatkov. Temeljna akta zakonodaje EU, katere cilj je z ukrepi za obvladovanje tveganj in poročanjem o incidentih zaščititi ljudi pred temi tveganji, sta splošna uredba o varstvu podatkov¹² in direktiva o varstvu podatkov pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj¹³. Raven kibernetike varnosti izdelkov informacijske in komunikacijske tehnologije, tudi izdelkov, ki se uporabljajo v pravosodju, v EU povečuje tudi akt EU o kibernetiki varnosti¹⁴.

Financiranje digitalnega prehoda nacionalnih pravosodnih sistemov lahko pomeni znatne vnaprejšnje naložbe, vendar se bodo s tem povezani stroški sčasoma amortizirali, saj bo povečanje učinkovitosti privedlo do prihrankov. Čeprav sredstva EU ne morejo pokriti vseh

⁷ [Uredba \(EU\) 2020/1784](#) o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (vročanje pisanj) (prenovitev), [Uredba \(EU\) 2020/1783](#) o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah (pridobivanje dokazov) (prenovitev), [Uredba \(EU\) 2023/1543](#) o evropskem nalogu za posredovanje in evropskem nalogu za zavarovanje elektronskih dokazov v kazenskih postopkih ter za izvrševanje zapornih kazni po kazenskem postopku, [Uredba \(EU\) 2024/3011](#) o prenosu postopkov v kazenskih zadevah in [Uredba \(EU\) 2023/2131](#) v zvezi z digitalno izmenjavo informacij v primerih terorizma.

⁸ Europol, Agencija Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust) in Evropsko javno tožilstvo (EJT).

⁹ Kot je [Direktiva 2012/13/EU](#) o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku.

¹⁰ [Uredba \(EU\) 2024/1689](#) o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (Akt o umetni inteligenci).

¹¹ To vključuje osebe z omejeno digitalno pismenostjo, invalide, ki jim invalidnost otežuje uporabo digitalnih orodij in okolij brez pomoči, ter osebe, ki na primer zaradi ekonomske prikrajšanosti nimajo dostopa do ustrezne digitalne infrastrukture.

¹² [Uredba \(EU\) 2016/679](#) o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (Splošna uredba o varstvu podatkov).

¹³ [Direktiva \(EU\) 2016/680](#) o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov.

¹⁴ [Uredba \(EU\) 2019/881](#) o Agenciji Evropske unije za kibernetiko varnost (ENISA) in o certificiranju informacijske in komunikacijske tehnologije na področju kibernetike varnosti (Akt o kibernetiki varnosti).

vnaprejšnjih stroškov, pa lahko zagotovijo ciljno usmerjeno podporo za prilagojene naložbe v okviru sedanjega večletnega finančnega okvira ter za naložbe in reforme v skladu z načrti za nacionalna in regionalna partnerstva ob začetku naslednjega večletnega finančnega okvira¹⁵. Poleg tega lahko ustvarijo tudi učinek vzvoda na nacionalne proračune¹⁶.

Krepitev digitalnih spretnosti pravosodnih delavcev bo bistvena za izkoriščanje prednosti digitalizacije in naprednih tehnologij kot gonilnih dejavnikov konkurenčnosti EU¹⁷. Zato je bila strategija DigitalJustice@2030 sprejeta skupaj z novo evropsko strategijo za izobraževanje v pravosodju (2025–2030)¹⁸, ki se osredotoča na digitalizacijo, kar ustvarja potrebno podporno okolje za njeno uresničitev.

Konkurenčnost je v ospredju in središču tega mandata Komisije¹⁹. EU mora ukrepati hitreje in še odločneje, da bi zagotovila konkurenčnost, blaginjo in pravičnost²⁰. To stališče podpira Svet, ki poziva k odločnim ukrepom za povečanje konkurenčnosti²¹. Strategija DigitalJustice@2030 gradi na teh ciljnih politike ter prenaša prednostne naloge, ki jih je Svet določil v svoji strategiji za e-pravosodje za obdobje 2024–2028²², in sklepe Sveta o uporabi umetne inteligence v pravosodju²³ v konkretne ukrepe.

Strategija DigitalJustice@2030 temelji na razpravah z državami članicami in ključnimi deležniki v okviru forumov na visoki ravni o pravosodju za rast in o prihodnosti kazenskega pravosodja EU ter izpostavlja pobude za digitalizacijo, ki so bile deležne široke podpore²⁴ in katerih namen je do leta 2030 povečati uporabo digitalnih tehnologij, vključno z umetno inteligenco, v pravosodnih sistemih.

1. Evidentiranje napredka pri digitalizaciji pravosodja na nacionalni ravni in izmenjava dobrih praks

Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2025²⁵ kaže, da države članice ne napredujejo enakomerno pri digitalizaciji svojih nacionalnih pravosodnih sistemov. Države članice imajo za to različne razloge, med katerimi so razpoložljivost človeških in finančnih virov ter različne politične prednostne naloge.

Čeprav pregled stanja na področju pravosodja v EU zagotavlja nekatere podatke o ravni digitalizacije nacionalnih pravosodnih sistemov v državah članicah, ne vsebuje pregleda nad nacionalnimi pobudami ali orodji. Države članice potrebujejo za digitalizacijo praks, ki so

¹⁵ [COM\(2025\) 570](#) – Sporočilo Komisije o dinamičnem proračunu EU za prednostne naloge prihodnosti – Večletni finančni okvir 2028–2034, stran 3, in [COM\(2025\) 565](#) Predlog uredbe o ustanovitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034, uvodna izjava 20 in člen 3(1)(e)(ii).

¹⁶ [COM\(2025\) 570 final – SWD\(2025\) 570 final/2](#) – Delovni dokument služb Komisije, priložen sporočilu o dinamičnem proračunu EU za prednostne naloge prihodnosti – Večletni finančni okvir 2028–2034, str. 39.

¹⁷ Draghijevo poročilo „The future of European competitiveness – In-depth analysis and recommendations“ (Prihodnost evropske konkurenčnosti – Poglobljena analiza in priporočila), str. 67.

¹⁸ COM(2025) 801 – Evropska strategija za izobraževanje v pravosodju za obdobje 2025–2030 – ustvarjanje podpornega okolja za strategijo DigitalJustice@2030.

¹⁹ [COM\(2025\) 30 final](#) – Kompas za konkurenčnost za EU, str. 2.

²⁰ [Evropa pred izbiro](#) – politične usmeritve naslednje Evropske komisije za obdobje 2024–2029, str. 6.

²¹ [Svet EU \(838/24\)](#), Izjava iz Budimpešte o novem dogovoru o evropski konkurenčnosti, str. 1.

²² Svet, Evropska strategija za e-pravosodje za obdobje 2024–2028 ([C/2025/437](#)).

²³ Sklepi Sveta o uporabi umetne inteligence na področju pravosodja, december 2024 ([16593/24](#)), odstavek 25.

²⁴ Na teh [dveh forumih na visoki ravni](#) so se med marcem 2025 in novembrom 2025 na štirih plenarnih zasedanjih zbrali države članice, Evropski parlament, predstavniki akademskih krogov, delavci v pravosodju in civilna družba.

²⁵ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2025, [COM\(2025\) 375 final](#), oddelek 2.2.3. Digitalizacija.

skupne vsem nacionalnim pravosodnim sistemom, enaka ali podobna orodja IT in standarde za izmenjavo podatkov. Države članice, ki jih zanima uporaba učinkovitih rešitev iz drugih držav članic, se lahko soočajo s težavami pri dostopu do informacij.

Za rešitev tega vprašanja je Komisija skupaj s Svetom začela evidentirati ustrezne nacionalne pobude in orodja. Podatki prikazujejo začetni pregled digitalizacije pravosodnih sistemov v EU. Na podlagi tega bo razvit trajnejši mehanizem „živega odložišča“ za zbiranje informacij in izmenjavo najboljših praks. Odložišče bo na portalu e-pravosodje²⁶. Uporaba strukture in oblike portala bi državam članicam omogočila enostavno posodabljanje, kadar je to potrebno, ker portal že poznajo, pa naj bi bilo tudi upravno breme manjše.

Cilj je, da države članice opredelijo že uporabljene dobre rešitve, ki bi lahko privedle do njihovega širšega izvajanja in spodbudile čezmejno interoperabilnost. Komisija bo v sodelovanju s Svetom organizirala izmenjave najboljših praks med državami članicami. V EU je veliko primerov dobrih digitalnih praks, ki izboljšujejo kakovost pravosodja ter zagotavljajo boljši dostop in večjo preglednost osebam, za katere veljajo pravosodni sistemi in ki delajo v njih. V Estoniji so na primer vse javne storitve na voljo na spletu. Njihov pravosodni sistem ima številna digitalna orodja, osrednji del sistema pa je centralni informacijski sistem e-File. Ta zagotavlja podatke informacijskim sistemom sodišč in je interoperabilen z informacijskimi sistemi kazenskega pregona. Vsa komunikacija med strankami v civilnih zadevah se lahko obdelava elektronsko, vključno z oblikovanjem in pošiljanjem sodnih pozivov, zapisnikov obravnave in odločb, vse stranke pa lahko postopek spremljajo elektronsko. Estonija je ocenila, da se je zaradi uporabe teh digitalnih orodij povprečno trajanje civilnih sodnih postopkov skrajšalo s 156 na 99 dni²⁷.

Zbrani podatki bodo tudi podlaga za predlagani nabor orodij IT (glej ukrep 3) ter bodo v pomoč pri določanju mejnikov in ciljev za naložbe in reforme za morebitne ukrepe financiranja v okviru predlaganega naslednjega večletnega finančnega okvira²⁸.

Ukrep 1: Komisija bo do konca leta 2026 vzpostavila živo odložišče digitalnih orodij, zlasti umetne inteligence, ki se uporabljajo v pravosodju po vsej EU, in to odložišče bo na voljo na evropskem portalu e-pravosodje.

Ukrep 2: Komisija bo olajšala izmenjavo dobrih praks med državami članicami v zvezi z digitalnimi orodji, zlasti umetno inteligenco, ki se uporabljajo v pravosodju.

2. Nabor orodij informacijske tehnologije za pravosodje

Pri evidentiranju digitalnih orodij, ki so trenutno na voljo v državah članicah, se je pokazalo, da imajo države članice enake ali podobne potrebe in želijo razviti podobne rešitve. Več držav članic je že uspešno uvedlo orodja umetne inteligence, te rešitve pa bi lahko koristile tudi drugim. V več državah članicah se na primer za pretvorbo govora v besedilo in za transkripcijo zaslišanj uporabljajo napredna orodja umetne inteligence za prepoznavanje govora, kar prinaša očitne prihranke časa. Druge države članice uporabljajo samodejno označevanje in opise vsebine sodb in drugih sodnih odločb, medtem ko so nekatere države članice začele uporabljati velike jezikovne modele za analizo sodb in pripravo pravnih dokumentov. Vendar je v večini držav članic uporaba orodij umetne inteligence šele načrtovana. Svet je zato Komisijo pozval, naj podpre države članice pri zbiranju in izmenjavi informacij o uporabi orodij umetne

²⁶ [e-Justice: Estonian digital court-making](#).

²⁷ [Informativni pregled e-Estonia: e-Justice](#).

²⁸ [COM\(2025\) 565 final](#) – Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034.

inteligence v nacionalnih pravosodnih sistemih, da bi oblikovala in upravljala skupni „nabor orodij UI na področju pravosodja“²⁹.

Čeprav lahko popolna harmonizacija rešitev za digitalno pravosodje v nacionalnih sistemih na ravni EU ovira zdrave inovacije, je sedanja raven razdrobljenosti in pomanjkanja standardizacije z vidika stroškov in učinkovitosti slabost. Tako, na primer, ni niti potrebno niti učinkovito, da države članice uvedejo 27 različnih sistemov programske opreme za izvajanje pravnih raziskav na sodiščih.

Cilj nabora orodij je doseči prihranke pri stroških in zmanjšati ovire za izvajanje z zagotovitvijo nabora orodij IT državam članicam. Nabor orodij je naravni naslednji korak evidentiranja, namenjen ne le izmenjavi rešitev IT, ampak tudi pomoči državam članicam pri digitalizaciji njihovih pravosodnih sistemov v praksi. Državam članicam ne bi bilo treba na novo oblikovati orodij, če bi uporabljale orodja, ki so jih že razvile in preizkusile druge države članice, kar prihrani čas in denar. Uvajanje uspešnih orodij v več državah članicah bi lahko pripomoglo k ponovni uporabi skupnih standardov in interoperabilnosti.

Komisija bo ta nabor orodij pripravila, da bi državam članicam pomagala pospešiti njihovo raven digitalizacije in ustvariti prihranke pri stroških. Nabor orodij bo vključeval orodja umetne inteligence in vsa druga ustrezna orodja IT za uporabo v pravosodnih sistemih. Gostoval bo na portalu interoperabilne Evrope³⁰, vzpostavljenem z aktom o interoperabilni Evropi³¹, da bi se olajšala izmenjava orodij, podatkovnih standardov in smernic. Vsaka država članica se bo sama odločila, katera orodja bi želela deliti in v kakšnem obsegu.

Ukrep 3: Komisija bo do konca leta 2026 oblikovala nabor orodij IT in spodbujala njegovo uporabo.

3. Umetna inteligenca v pravosodnih sistemih

Učinkovita uporaba umetne inteligence v pravosodnih sistemih je del cilja, da EU prevzame vodilno vlogo v revoluciji na področju umetne inteligence, kot je določeno v akcijskem načrtu za celino umetne inteligence³². Strategija za uporabo umetne inteligence³³ se osredotoča na izkoriščanje preobrazbenega potenciala umetne inteligence, pospešitev njenega uvajanja v vse sektorje za izboljšanje konkurenčnosti in gospodarske rasti ter zmanjšanje upravnega bremena. Da bi spodbujali in pospešili uporabo umetne inteligence v pravosodju, strategija za uporabo umetne inteligence temelji na konkretnih ukrepih iz te strategije DigitalJustice@2030.

Umetna inteligenca ima ogromen potencial na področju pravosodja in bi lahko znatno povečala učinkovitost. V Nemčiji na primer virtualna pomočnica OLGA pomaga sodnikom pri obravnavi pritožb v množičnih tožbah³⁴ po zadevi Dieselgate³⁵. OLGA preuči prvostopenjske sodbe in povzame parametre, kot so tip vozila in motorja, standard za izpušne pline in razlogi

²⁹ Sklepi Sveta o uporabi umetne inteligence na področju pravosodja, december 2024 ([16593/24](#)), odstavek 25.

³⁰ [Portal interoperabilne Evrope](#).

³¹ Uredba (EU) 2024/903 o določitvi ukrepov za visoko raven interoperabilnosti javnega sektorja v Uniji (Akt o interoperabilni Evropi).

³² [COM\(2025\) 165 final](#) – Akcijski načrt za celino umetne inteligence, str. 1.

³³ COM(2025) 723 final – Strategija za uporabo umetne inteligence, str. 1 in str. 12.

³⁴ „Množične tožbe“ se razumejo kot več tožb, ki jih vložijo posamezni tožniki v zvezi z isto ali podobno prakso. Orodja IT so lahko pomembna tudi v drugih sodnih ukrepih, ki obravnavajo množično škodo, kot so zastopniške tožbe na podlagi [Direktive \(EU\) 2020/1828 o zastopniških tožbah](#).

³⁵ „Dieselgate“ je škandal, ki je izbruhnil leta 2015 in se nanaša na že prodane avtomobile, ki so imeli v dizelskih motorjih vgrajeno posebno programsko opremo, ki je zaznala, kdaj se je izvajalo testiranje avtomobila, in posledično ustrezno spremenila moč, da bi se izboljšali rezultati. To je privedlo do več tisoč tožb in pritožb.

za odpoklic. Na podlagi teh parametrov samodejno združi podobne zadeve in izpolni posamezne standardne predloge, ki so jih oblikovali sodniki. Uporaba orodja OLGA je omogočila pametno časovno načrtovanje zadev, na primer z istimi zastopniki tožnikov, kar je sodišču omogočilo zelo učinkovito načrtovanje sestankov³⁶. To orodje je sodnike tudi razbremenilo zelo ponavljajočih se nalog, kar jim je omogočilo, da se namesto tega osredotočijo na svoje glavno delo. Najpomembneje pa je, da sistem ne posega v odločanje, saj o vsaki zadevi po preverjanju dejstev vedno odločajo sodniki. Ministrstvo za pravosodje in migracije zvezne dežele Baden-Württemberg poroča³⁷, da je uporaba orodja OLGA olajšala obravnavo zadev in znatno skrajšala čas, potreben za njihovo obravnavo. Brez orodja OLGA bi sedanje osebje dejansko potrebovalo več let, da bi obravnavalo zadeve. Kot je ugotovil sodnik, pristojen za projekt OLGA na višjem deželnem sodišču v Stuttgartu: „ročna obdelava množičnih tožb je zdaj stvar preteklosti“³⁸.

Vendar uporaba umetne inteligence v pravosodnih sistemih prinaša tudi tveganja za temeljne pravice, ki jih je treba ublažiti. Orodja umetne inteligence bi morala sodnike le podpirati pri odločanju, nikoli pa jih ne bi smela nadomestiti³⁹. Akt EU o umetni inteligenci⁴⁰ določene uporabe umetne inteligence opredeljuje kot visoko tvegane. Načeloma se sistemi umetne inteligence, ki naj bi jih pravosodni organ uporabljal za pomoč pri raziskovanju in razlagi dejstev in prava ter pri uporabi prava za konkreten sklop dejstev, štejejo za sisteme visokega tveganja. Zato veljajo stroge zahteve. Sistemi umetne inteligence, namenjeni upravnim dejavnostim, ki ne vplivajo na dejansko odločanje v posameznih zadevah, kot je psevdonimizacija sodnih odločb, dokumentov ali podatkov, se ne štejejo za sisteme visokega tveganja. Kljub temu zanje veljajo zahteve glede preglednosti.

Da bi podprli varno uporabo umetne inteligence v pravosodnih sistemih, je Svet Komisijo pozval, naj preuči potencial umetne inteligence na področju pravosodja in pomaga državam članicam pri izvajanju akta o umetni inteligenci⁴¹. Komisija je zavezana spremljanju držav članic pri njihovem uvajanju umetne inteligence. Prvi korak je bil sprejetje smernic o prepovedanih praksah umetne inteligence februarja 2025⁴². Naslednji korak bo dokončanje splošnih smernic o umetno-inteligenčnih sistemih velikega tveganja v skladu z aktom o umetni inteligenci, ki naj bi bile objavljene februarja 2026. Uporaba umetno-inteligenčnih orodij velikega tveganja v pravosodnih sistemih je ključnega pomena in bo prispevala k oblikovanju teh smernic. V strategiji DigitalJustice@2030 je tudi predlagano, da se preveri, ali države članice potrebujejo dodatno podporo za učinkovito uporabo orodij umetne inteligence v pravosodnih sistemih in ali je potreben usklajen pristop na ravni EU.

Države članice želijo v pravosodju uporabljati sisteme umetne inteligence, da bi izboljšale učinkovitost in zmanjšale zaostanke⁴³. V strategiji DigitalJustice@2030 je opisanih več ukrepov, ki podpirajo uporabo umetne inteligence v pravosodnih sistemih. Nabor orodij IT je zasnovan tako, da lajša in pospešuje uporabo orodij umetne inteligence (ukrep 3). Za projekte, povezane z uporabo umetne inteligence v pravosodnih sistemih, so na voljo sredstva EU

³⁶ Spoenle, J. [OLGA – der KI-Assistent für Dieselverfahren](#).

³⁷ Landtag von Baden-Württemberg, [Drucksache 17/5658](#), str. 4.

³⁸ Landtag von Baden-Württemberg, [Drucksache 17/5658](#), str. 4.

³⁹ Uvodna izjava 61 [akta o umetni inteligenci](#).

⁴⁰ [Uredba \(EU\) 2024/1689](#) o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (Akt o umetni inteligenci).

⁴¹ Sklepi Sveta o uporabi umetne inteligence na področju pravosodja, december 2024 ([16593/24](#)), odstavek 21.

⁴² [C\(2025\) 5052 final](#) – Smernice Komisije o prepovedanih praksah umetne inteligence, določenih v Uredbi (EU) 2024/1689 (akt o umetni inteligenci).

⁴³ Iz razprav na srečanju strokovnjakov med poljskim predsedovanjem Svetu Evropske unije v Varšavi – Novi izzivi razvoja umetne inteligence in e-komunikacije na področju pravosodja (19.–20. maj 2025).

(ukrepa 11 in 12), uporaba umetne inteligence pa se bo spremljala z evidentiranjem orodij IT (ukrep 1). Komisija namerava še naprej podpirati nacionalne organe in z njimi razpravljati ter jim pomagati pri odločanju, ali in za kakšen namen bi morali uporabljati orodja umetne inteligence ter kako to storiti na način, ki bo povečal učinkovitost, kot je bilo načrtovano, po možnosti z namenskimi smernicami⁴⁴.

Na ravni EU agencije in organi na področju pravosodja in notranjih zadev razmišljajo o uporabi umetne inteligence pri svojem operativnem delu in morda preizkušajo nova orodja umetne inteligence. Komisija bo spremljala razvoj dogodkov.

Ukrep 4: Komisija bo do februarja 2026 ob upoštevanju prispevka pravosodne skupnosti razčlenila uporabo umetno-inteligenčnih sistemov velikega tveganja v pravosodju, zlasti z opredelitvijo ustreznih smernic v skladu z aktom o umetni inteligenci.

Ukrep 5: Komisija bo skupaj z državami članicami in drugimi ustreznimi deležniki opredelila področja, na katerih jih lahko EU podpre pri uporabi umetne inteligence v pravosodju, po možnosti z namenskimi smernicami o tem, ali, za kakšen namen in kako bi lahko uporabljali orodja umetne inteligence.

4. Evropski prostor za pravne podatke

Posamezniki in pravosodni delavci na številnih področjih imajo z nekaj kliki na dosegu roke veliko informacij. To ne velja za pravne dokumente in podatke, ki pogosto niso na voljo na spletu, kar pomeni, da sta na tem področju dostopnost in preglednost manjši. Trenutno je mogoče dostopati do pravnih podatkov na spletu na različne načine, ki jih lajša in podpira EU. Cilj evropskega prostora za pravne podatke je na enem mestu omogočiti dostop do vseh teh podatkov:

- EUR-Lex za dostop do verodostojne zakonodaje EU v 24 jezikih, sodne prakse EU, nacionalnih ukrepov za prenos ter do nekaterih nacionalnih sodnih praks s funkcijami iskanja in analize;
- N-Lex za dostop do podatkovnih zbirk nacionalnega prava držav članic;
- portal e-pravosodje za informacije o pravosodnih sistemih in dostopu do pravnega varstva v EU ter za dostop do sodne prakse EU in nacionalne sodne prakse;
- več platform, ki jih države članice upravljajo same.

Enostaven dostop do posodobljene veljavne zakonodaje in sodne prakse ima številne koristi ne le na ravni EU, temveč tudi v vseh državah članicah. Predstavljajte si poljskega sodnika, ki mora pri odločanju o sporu med poljsko in italijansko družbo uporabiti italijansko pravo. Pogodba med družbama vsebuje klavzulo o izbiri prava (pravo, ki se uporablja), ki določa, da se uporablja italijansko pravo⁴⁵. Ker je poljsko podjetje zadevo predložilo poljskemu sodišču⁴⁶, bo poljski sodnik odločil o sporu na podlagi italijanskega prava in bo potreboval dostop do vse povezane italijanske zakonodaje in sodne prakse. Če ti nista na voljo na spletu, pravosodni delavci v čezmejnih zadevah še težje najdejo, razumejo, razlagajo in uporabljajo tuje pravo v

⁴⁴ Sklepi Evropske komisije in poljskega predsedstva v uradnem zapisniku s srečanja strokovnjakov med poljskim predsedovanjem Svetu Evropske unije v Varšavi – Novi izzivi razvoja umetne inteligence in e-komunikacije na področju pravosodja (19.–20. maj 2025), str. 39.

⁴⁵ V skladu s členom 3 [Uredbe \(ES\) št. 593/2008](#) o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obilgacijska razmerja (uredba Rim I).

⁴⁶ Pristojnost poljskega sodišča bi se določila v skladu s členom 7(1)(a) [Uredbe \(EU\) št. 1215/2012](#) (uredba Bruselj Ia).

nerešeni zadevi⁴⁷. To lahko povzroči znatne zamude, kar negativno vpliva na zagotavljanje pravice ter spodbuja gospodarsko rast in konkurenčnost. Za pravosodne delavce je dovolj težka naloga že uporabljati tuje pravo za področje, za katero niso usposobljeni, ne da bi imeli ob tem tudi težave pri iskanju potrebnih dokumentov.

Poleg tega, da je večja preglednost v pomoč pravosodnim delavcem v čezmejnih zadevah, prispeva tudi k povečanju zaupanja javnosti v pravosodni sistem. Dostop do informacij o pravu, sodni praksi in sodni razlagi pravnih določb je pomemben za uresničevanje pravice do dostopa do pravnega varstva⁴⁸.

Zato je bil na podlagi evropske strategije za podatke iz leta 2020⁴⁹ vzpostavljen evropski prostor za pravne podatke za izkoriščanje vrednosti podatkov za zagotavljanje širših koristi za gospodarstvo in družbo EU. Cilj je zagotoviti lahko dostopne podatke za zakonodajo in sodno prakso po vsej EU, ki jih je mogoče iskati in ponovno uporabiti. Evropski prostor za pravne podatke ne zagotavlja le podatkov za pomoč pravosodnim delavcem pri njihovem delu. Postopno bo zagotavljal tudi dostop do pravosodnih podatkov, primernih za učenje sistemov umetne inteligence, s čimer bo podprl pravnotehnološka podjetja pri razvoju inovativnih orodij umetne inteligence, prilagojenih področju pravosodja. Kakovost učnih podatkov je ena od ključnih sestavin za dobro delujoča orodja umetne inteligence. Na tem področju lahko evropski prostor za pravne podatke prispeva k inovacijam, tj. z omogočanjem dostopa do prenosljivih, visokokakovostnih, obsežnih in ustreznih pravnih vsebin. V središču tega dela so skrbno pripravljene podatki za pravne dokumente EU, ki so na voljo na spletišču EUR-Lex.

Skupni standardi, zlasti evropski zakonodajni identifikator (ELI)⁵⁰ in evropski identifikator sodne prakse (ECLI)⁵¹, so ključni za delovanje evropskega prostora za pravne podatke ter zagotavljanje interoperabilnosti pravnih in pravosodnih podatkov. Za dostop do zakonodaje in sodne prakse morajo biti vsi ustrezni dokumenti pravilno opredeljeni, strojno berljivi in omogočati iskanje po spletu. Zato je ključnega pomena zagotoviti, da vse države članice čim prej sprejmejo ELI in ECLI⁵². Standard ELI zdaj uporablja 19 držav članic, pri čemer jih je sedem od njih ELI sprejelo od leta 2024. ECLI se delno izvaja v 21 državah članicah, v večini primerov le na omejenem številu sodišč. Med državami članicami, ki so sprejele standard ECLI, jih je 17 povezanih z iskalnikom ECLI na evropskem portalu e-pravosodje.

Čeprav se delo v zvezi z N-Lexom in portalom e-pravosodje ter s tem povezanimi spletnimi iskalniki na področju prava in sodne prakse nadaljuje, bi morali na koncu ukrepi strategije DigitalJustice@2030 vsem pravosodnim delavcem, posameznikom in pravnotehnološkim podjetjem omogočiti enostaven dostop do pravosodnih podatkov, ki jih je mogoče iskati in ponovno uporabiti. Komisija se je zavezala, da bosta ELI in ECLI v celoti uvedena, ter bo pri tem podpirala države članice na različne načine. Za uvedbo ELI in ECLI bi se lahko uporabila sredstva EU v okviru instrumenta za tehnično podporo in dodatna tehnična pomoč v okviru prihodnjega večletnega finančnega okvira.

⁴⁷ Če informacij ni mogoče najti, je sodnik prisiljen vložiti uradno zahtevo za informacije v skladu s členom 4 [Evropske konvencije o obvestilih o tujem pravu](#) (1968, CETS 062), kar traja precej dlje, kot če bi bili zakonodajca in sodna praksa na voljo na spletu.

⁴⁸ Smernice Komisije Sveta Evrope za učinkovitost sodstva (CEPEJ) za spletno objavo sodnih odločb ([CEPEJ \(2024\)9](#)), 18. november 2024, str. 4.

⁴⁹ [Evropska strategija za podatke \(COM\(2020\) 66 final\)](#), oddelek 5.D.

⁵⁰ Kaj je [evropski zakonodajni identifikator \(ELI\)](#)?

⁵¹ [Evropska identifikacijska oznaka sodne prakse \(ECLI\)](#).

⁵² V sporočilu Komisije iz leta 2020 ([COM\(2020\) 710 final](#)) z naslovom Digitalizacija pravosodja v Evropski uniji – Zbirka orodij za izkoriščanje priložnosti je že poudarjen pomen razpoložljivosti pravosodnih podatkov (oddelek 3.4).

Komisija je v strategiji za evropsko podatkovno unijo⁵³ napovedala, da bo leta 2026⁵⁴ predlagala razširitev seznama naborov podatkov velike vrednosti, da bi zajemal tudi pravne podatke, kar bo izboljšalo njihovo kakovost in dostopnost. Nabori podatkov velike vrednosti morajo postati prosto dostopni v strojno berljivi obliki in prek standardiziranega vmesnika za aplikacijsko programiranje. Kadar je ustrezno, bi morali biti nabori podatkov velike vrednosti na voljo v obliki prenosa v velikem obsegu. Razširitev seznama naborov podatkov velike vrednosti bo MSP, zagonskim podjetjem in razvijalcem umetne inteligence dala na voljo več podatkov, saj se bodo zmanjšale ovire za dostop do podatkov.

Ukrep 6: Komisija in Urad za publikacije EU bosta podprla popolno uporabo ELI in ECLI. Za ECLI bosta zagotovila, da bo do leta 2030 vsa sodna praksa v vseh državah članicah dobila oznako ECLI in da jo bo mogoče zlahka najti v iskalniku ECLI na evropskem portalu e-pravosodje. Prvi korak bo dodelitev ECLI vsem novim sodnim odločbam na vseh sodiščih. Drugi bo vključitev vse obstoječe sodne prakse. Za ELI bosta zagotovila, da se do leta 2030 vsakemu zakonodajnemu aktu v vseh državah članicah dodeli oznaka ELI, da ga je mogoče zlahka najti v iskalniku ELI.

Ukrep 7: Komisija in Urad za publikacije EU bosta podpirala razvoj pravnih tehnoloških aplikacij, vključno z orodji umetne inteligence za pravosodje, in sicer z izboljšanjem razpoložljivosti in ponovne uporabe pravnih in pravosodnih podatkov (vključno s sodno prakso in zakonodajo).

5. Videokonference

Pandemija COVID-19 je velik del delovne sile (vključno s sodstvom) prisilila, da se prilagodi novim razmeram: uporaba videokonferenc je v številnih primerih postala izvedljiva rešitev za zagotovitev kontinuitete zagotavljanja pravice. Čeprav so bile do leta 2020 videokonference že pravno urejene in so se uporabljale v nekaterih primerih čezmejnega sodelovanja EU v civilnih in kazenskih zadevah⁵⁵, za številne druge čezmejne postopke ni bilo pravne podlage. Uredba o digitalizaciji je to vrzel delno odpravila in zdaj zagotavlja pravno podlago za izvajanje zaslišanj prek videokonferenc za čezmejne sodne postopke v civilnih in gospodarskih zadevah ter za postopke pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah.

V skladu s pravom EU se lahko priče, izvedenci, osumljene in obdolžene osebe ter žrtve kaznivih dejanj zaslišijo prek videokonference za zbiranje dokazov, če se nahajajo v drugi državi članici⁵⁶. Komisija za žrtve kaznivih dejanj predlaga tudi, da se v direktivo o pravicah žrtev vključi določba o uporabi videokonferenc, da se žrtvam, ki prebivajo v tujini, olajša udeležba na daljavo v kazenskem postopku. O tem predlogu še potekajo pogajanja. Trenutno ni pravil na ravni EU, ki bi urejala udeležbo osumljene ali obdolžene osebe na sodnih obravnavah v kazenskih postopkih na daljavo iz druge države članice za druge namene kot za zbiranje dokazov. To pogosto povzroči visoke potne stroške za osumljeno ali obdolženo osebo

⁵³ COM(2025) 835– Sporočilo Komisije o strategiji za evropsko podatkovno unijo – Sprostitev podatkov za umetno inteligenco, str. 10.

⁵⁴ Člena 13 in 14 direktive o odprtih podatkih ([Direktiva \(EU\) 2019/1024](#) o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (prenovitev)).

⁵⁵ Zlasti [Direktiva 2014/41/EU](#) o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah, člen 10 Konvencije o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije ([42000A0712\(01\)](#)), [Direktiva 2012/29/EU](#) o pravicah žrtev kaznivih dejanj in [Uredba Sveta \(ES\) št. 1206/2001](#) o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah.

⁵⁶ V skladu z [Direktivo 2014/41/EU](#) z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah, Konvencijo o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije ([42000A0712\(01\)](#)) in [Direktivo 2012/29/EU](#) o pravicah žrtev kaznivih dejanj.

in lahko predstavlja praktične izzive, zlasti za ranljive posameznike. Privede lahko tudi do sojenja v nenavzočnosti ali pa zahteva uporabo zelo vsiljivih prisilnih ukrepov, kot je evropski nalog za prijete, s katerim se zagotovi, da se osumljena ali obdolžena oseba udeleži sojenja.

Ti premisleki so bili priznani v zadnji oceni izvajanja evropskega preiskovalnega naloga⁵⁷, v kateri je Komisija pozvana, naj poišče rešitev na ravni EU, ki bi obtoženim osebam omogočila udeležbo na sojenjih prek videokonference iz druge države članice. Komisija si prizadeva odpraviti to vrzel, da bi prek videokonference omogočila udeležbo osumljene ali obdolžene osebe na obravnavah na daljavo iz druge države članice. Kar zadeva žrtve kaznivih dejanj, bo Komisija prav tako ocenila, kako bi bilo treba obravnavati udeležbo na daljavo, pri čemer bo upoštevala izid pogajanj o reviziji direktive o pravicah žrtev.

Da bi zagotovili nemoten potek zaslišanj na daljavo prek videokonference, je treba rešiti določene praktične izzive. Države članice, na primer, za videokonference pogosto uporabljajo različne platforme, kar samo po sebi ni težava, vendar lahko postane ovira pri izvajanju čezmejnega zaslišanja na daljavo, saj različne rešitve programske in strojne opreme niso vedno interoperabilne. To je pomembno, kadar se organizira videokonferenca med dvema pravosodnima organoma v različnih državah članicah, na primer, za pridobivanje dokazov v civilnih zadevah⁵⁸ in med zaslišanji v kazenskih zadevah.

Čeprav so za ta problem interoperabilnosti že na voljo rešitve, kot so dodatki, vtičniki in aplikacije tretjih ponudnikov, te rešitve pogosto povzročajo nestabilnost povezave ter vzbujajo zaskrbljenost glede varstva podatkov in zasebnosti. Trenutno ni vseevropske rešitve za videokonference za čezmejne sodne postopke. Vsaka država članica uporablja standardne izdelke ali pa orodja, ki so jih razvile same. To je morda dovolj primerno za domača zaslišanja, pri čezmejnih zaslišanjih pa je zaradi pomanjkanja interoperabilnosti izvedba zaslišanj na daljavo težavna, če ne celo nemogoča. Zato bi bilo treba poiskati rešitev za reševanje izzivov pri interoperabilnosti. Komisija bo v ta namen analizirala različne možnosti za premagovanje ovir za interoperabilnost⁵⁹.

Poleg tega bo Komisija podprla države članice z zagotovitvijo sklopa prostovoljnih skupnih tehničnih zahtev za videokonference. Te zahteve bodo na primer zajemale način izvajanja videokonference in nadaljnega razvoja videokonferenčne programske opreme, ki se že uporablja. Te zahteve bi bile prilagojene za uporabo na področju pravosodja in bi zagotovile trdno podlago za zagotavljanje dobre kakovosti zvoka in slike v realnem času za varno in zaupno videokonferenco med sodnimi postopki. Države članice bi lahko te zahteve uporabile, na primer, pri izvajanju postopkov javnega naročanja ali nadaljnega razvoja, in prihranile pri stroških, ki bi jih imele, če bi take zahteve pripravljale vsaka zase. Namen teh prostovoljnih tehničnih zahtev je olajšati interoperabilnost. Dostopne bodo prek portala interoperabilne Evrope.

Ukrep 8: Komisija bo do konca leta 2027 priporočila prostovoljne skupne vseevropske tehnične zahteve za videokonference.

Ukrep 9: Komisija si bo v okviru pregleda direktive o evropskem preiskovalnem nalogu prizadevala omogočiti udeležbo osumljenih ali obdolženih oseb iz druge države članice na zaslišanjih na daljavo prek videokonference, vključno s potrebnimi postopkovnimi jamstvi.

⁵⁷ Končno poročilo o desetem krogu medsebojnega ocenjevanja izvajanja evropskega preiskovalnega naloga (EPN), [15834/1/24](#), Bruselj, 10. december 2024.

⁵⁸ [Uredba \(EU\) 2020/1783](#) o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah (pridobivanje dokazov)(prenovitev).

⁵⁹ Strateške odločitve v zvezi z razvojem informacijske tehnologije in oddajo javnih naročil bo moral predhodno odobriti Odbor Evropske komisije za informacijsko tehnologijo in kibernetiko in varnost.

Komisija bo ocenila tudi ustrezno potrebo po vključitvi pravil za olajšanje udeležbe žrtev kaznivih dejanj na daljavo in potrebnih zaščitnih ukrepov, pri čemer bo upoštevala izid pogajanj o reviziji direktive o pravicah žrtev.

Ukrep 10: Komisija bo do konca leta 2027 preučila izvedljivost ter ocenila stroške in koristi različnih možnosti za odpravo težav v zvezi z interoperabilnostjo izvajanja čezmejnih videokonferenc v sodnih postopkih.

6. Financiranje

Digitalizacija nacionalnih pravosodnih sistemov je naložba, katere cilj je doseči učinkovitejše pravosodje. Ta naložba se bo postopno povrnila in na koncu prihranila sredstva. Uvedba videokonferenc v sodnih dvoranah na Češkem je bila na primer zelo uspešna. Leta 2024 je bilo prek videokonference izvedenih približno 12 300 obravnjav. Uvedba opreme in z njo povezane programske opreme v sodnih dvoranah je stala približno 8 milijonov EUR s podporo iz sredstev EU v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost⁶⁰. Češki pravosodni organi zdaj zaradi uporabe videokonferenc prihranijo več kot 2,2 milijona EUR letno pri stroških prevoza in varnostnega spremljanja, nadomestilih za priče in povračilih potnih stroškov za priče, ti prihranki pa se bodo ustvarjali še naprej⁶¹.

Naložbe v digitalizacijo bodo prispevale tudi k večji produktivnosti. Cilj takih naložb pa je tudi povečati učinkovitost nacionalnih pravosodnih sistemov, kar bo pozitivno vplivalo na gospodarsko rast. Nekateri deli te strategije DigitalJustice@2030, npr. spodbujanje ponovne uporabe orodij IT, bodo ustvarili prihranke za nacionalne proračune, hkrati pa izboljšali interoperabilnost nacionalnih pravosodnih sistemov.

Svet je glede na navedene premisleke Komisijo pozval, naj spodbuja ustrezno financiranje za razvoj in uporabo umetne inteligence v pravosodju⁶². V strategiji Sveta za e-pravosodje za obdobje 2024–2028⁶³ je poudarjeno, da bi morale imeti države članice možnost, da za financiranje zaprosijo prek različnih finančnih instrumentov, vključenih v večletni finančni okvir. Zato bi bilo treba olajšati dostop do financiranja na ravni EU.

EU že podpira države članice pri njihovih prizadevanjih za povečanje učinkovitosti njihovih pravosodnih sistemov, in sicer z več instrumenti financiranja, ki imajo različne cilje:

- program za pravosodje podpira razvoj čezmejnih projektov digitalizacije, vendar ima omejen proračun. Trenutno je posebej osredotočen na pomoč državam članicam pri izvajanju uredbe o digitalizaciji⁶⁴;
- mehanizem za okrevanje in odpornost podpira reforme in naložbe držav članic za večjo trajnostnost, odpornost in pripravljenost njihovih gospodarstev in družb na izzive in priložnosti zelenega in digitalnega prehoda. Več ukrepov iz načrtov za okrevanje in odpornost je namenjenih spodbujanju digitalizacije pravosodnih sistemov držav članic. Približno polovica držav članic⁶⁵ je take reforme in naložbe vključila v svoje načrte za okrevanje in odpornost. Projekti vključujejo na primer videokonference, uvedbo

⁶⁰ Uredba (EU) 2021/241 o vzpostavitvi mehanizma za okrevanje in odpornost.

⁶¹ Prispevek g. Přemysla Sezemskýja, direktorja oddelka za e-pravosodje na češkem ministrstvu za pravosodje, uradni zapisnik s srečanja strokovnjakov med poljskim predsedovanjem Svetu Evropske unije v Varšavi – Novi izzivi razvoja umetne inteligence in e-komunikacije na področju pravosodja (19.–20. maj 2025), str. 15–16.

⁶² Sklepi Sveta o uporabi umetne inteligence na področju pravosodja, december 2024 ([16593/24](#)), odstavek 22.

⁶³ Svet, Evropska strategija za e-pravosodje za obdobje 2024–2028 ([C/2025/437](#)), odstavek 24.

⁶⁴ Delovni program programa za pravosodje za obdobje 2023–2025, str. 23, in prihodnji delovni program programa za pravosodje za obdobje 2026–2027.

⁶⁵ BE, BG, CY, CZ, EL, ES, HR, HU, IT, MT, NL, PT, RO, SI, SK.

digitalnih zvočnih posnetkov postopkov, izboljšanje vodenja zadev ter digitalizacijo civilnih in kazenskih postopkov;

- program Digitalna Evropa podpira delo Komisije v zvezi z digitalizacijo čezmejnega pravosodnega sodelovanja v EU, zlasti v okviru uredbe o digitalizaciji. Podpira tudi uporabo ELI v državah članicah. Uporablja se za strokovno svetovanje in delavnice ter za podporo državam članicam pri uporabi iskanja na podlagi ELI na spletišču N-Lex;
- Instrument za tehnično podporo podpira države članice z zagotavljanjem prilagojenega tehničnega strokovnega znanja. Uporablja se lahko za podporo projektom, povezanim z digitalizacijo nacionalnih pravosodnih sistemov, kot so objava sodne prakse, nadaljnja uporaba ECLI, avtomatizirana obdelava z uporabo umetne inteligence in videokonference. Vendar je ena od pomembnih omejitev, da ga ni mogoče uporabiti za financiranje dejanskega razvoja IT niti za nakup programske in strojne opreme⁶⁶. Projekti v okviru Instrumenta za tehnično podporo bi morali zagotoviti jasno dodano vrednost EU z omogočanjem ponovne uporabe rezultatov, doseženih v drugih državah članicah.

V naslednjem večletnem finančnem okviru⁶⁷ naj bi proračun EU postal enostavnejši in prožnejši. To bi omogočilo prilagoditev financiranja spreminjajočim se prednostnim nalogam in novemu tehnološkemu razvoju. Komisija je za obdobje 2028–2034 predlagala ambiciozen proračun, ki temelji na politikah. Glede na nezadostno in neenakomerno napredovanje digitalne preobrazbe EU⁶⁸ bi proračun zagotovil podporo za digitalizacijo pravosodnih sistemov na nacionalni ravni in ravni EU na podlagi dveh stebrov:

- i. digitalizirani pravosodni sistemi so učinkovitejši in odpornejši, zato bi lahko države članice za financiranje digitalizacije nacionalnih pravosodnih sistemov uporabile svoje načrte za nacionalna in regionalna partnerstva⁶⁹. Sredstva bi se lahko uporabila tudi za doseganje ciljev, določenih v programu politike Digitalno desetletje do leta 2030, katerega cilj je zagotoviti, da bodo do leta 2030 na spletu na voljo vse ključne javne storitve⁷⁰. Načrti za nacionalna in regionalna partnerstva bi v primerjavi s sedanjimi finančnimi instrumenti zmanjšali upravno breme za nacionalne in regionalne pravosodne organe⁷¹. Nacionalni cilji za digitalizacijo nacionalnih pravosodnih sistemov bi lahko temeljili na zbiranju podatkov v okviru ukrepa 1;
- ii. namen predloga novega programa za pravosodje je prispevati k razvoju učinkovitega, vključujočega in odprnega evropskega območja pravice ter podpreti digitalizacijo

⁶⁶ Kot je poudarjeno v Sklepih Evropske komisije in poljskega predsedstva v uradnem zapisniku s srečanja strokovnjakov med poljskim predsedovanjem Svetu Evropske unije v Varšavi – Novi izzivi razvoja umetne inteligence in e-komunikacije na področju pravosodja (19.–20. maj 2025), str. 39.

⁶⁷ [COM\(2025\) 570 final](#) – sporočilo Komisije z naslovom Dinamičen proračun EU za prednostne naloge prihodnosti – Večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034, stran 2.

⁶⁸ [COM\(2025\) 565 final](#) – Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034, uvodna izjava 7.

⁶⁹ [COM\(2025\) 565 final](#) – Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034, uvodna izjava 20 ter člen 3(1)(e)(ii) in (iii).

⁷⁰ [COM\(2025\) 565 final](#) – Predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034, člen 3(1)(a)(iv).

⁷¹ [COM\(2025\) 570 final](#) – sporočilo Komisije z naslovom Dinamičen proračun EU za prednostne naloge prihodnosti – Večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034, stran 24.

pravosodja na ravni EU⁷². Cilj njegovega večjega poudarka na digitalizaciji v okviru splošnih in specifičnih ciljev⁷³ je zagotoviti bolj strateški in dosleden pristop k vsem vprašanjem in izzivom, povezanim z digitalizacijo pravosodnih sistemov. Predlaga znatno povečanje proračuna. Predlagani program bo še naprej podpiral vzdrževanje obstoječih orodij ali platform IT in vzpostavitev novih, potrebnih za instrumente pravosodnega sodelovanja⁷⁴, vključno s pomočjo državam članicam pri uvajanju izvedbenih aktov na podlagi uredbe o digitalizaciji.

Ukrep 11: Komisija predlaga nadaljnje financiranje projektov in ukrepov na ravni EU in držav članic v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira prek predlaganega programa za pravosodje.

Ukrep 12: Komisija si prizadeva podpreti digitalizacijo nacionalnih pravosodnih sistemov v naslednjem večletnem finančnem okviru s predlaganimi načrti za nacionalna in regionalna partnerstva.

7. Nadaljnja digitalizacija čezmejnih postopkov v civilnih in gospodarskih zadevah

Čezmejnih sodnih postopkov, na primer sodne zadeve od začetka do konca, tudi po popolnem izvajanju uredbe o digitalizaciji še vedno ne bo mogoče v celoti izvajati z digitalnimi sredstvi. Uredba o digitalizaciji ne določa digitalizacije komunikacij za vse postopkovne korake v vseh čezmejnih sodnih postopkih ali za začetek vseh vrst sodnih postopkov. Kadar je na primer ugotovljena mednarodna pristojnost sodišča⁷⁵, lahko stranke v postopku v nekaterih zadevah elektronsko komunicirajo s tem sodiščem⁷⁶, vendar ne bodo mogle zahtevati zaslišanja na daljavo ali predložiti pisnih dokazov prek evropske točke elektronskega dostopa. Prav tako podjetje ne bo moglo na sodišču digitalno izterjati spornega dolga od drugega podjetja, če bo vrednost terjatve presejala 5 000 EUR, saj evropske točke elektronskega dostopa ni mogoče uporabiti v ta namen, obstoječi nacionalni informacijski sistemi pa morda ne omogočajo dostopa nerezidentom.

Pravosodje bi bilo učinkovitejše, če bi bila posameznikom in podjetjem na voljo digitalna orodja za vlaganje zahtevkov ali spremljanje in nadaljevanje sodnih postopkov do razglasitve sodbe. Podjetjem in posameznikom bi to v čezmejnih civilnih in gospodarskih sodnih postopkih tudi prihranilo čas in denar.

Orodje za popolno digitalizacijo čezmejnih sodnih postopkov bi bilo lahko razširitev evropske točke elektronskega dostopa na vse civilne in gospodarske zadeve s čezmejnimi posledicami. Evropska točka elektronskega dostopa bo začela delovati leta 2028 in bi se lahko spremenila v enotno točko dostopa, kjer bi lahko posamezniki in podjetja sprožili čezmejne civilne postopke in se jih udeleževali. Delo za pripravo celovite ocene uredbe o digitalizaciji⁷⁷, ki jo bo opravila Komisija, bo priložnost za oceno delovanja evropske točke elektronskega dostopa in napredka,

⁷² [COM\(2025\) 570 final](#) – sporočilo Komisije z naslovom Dinamičen proračun EU za prednostne naloge prihodnosti – Večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034, stran 19.

⁷³ [COM\(2025\) 463 final](#) – Predlog uredbe o vzpostavitvi programa za pravosodje za obdobje 2028–2034, obrazložitevni memorandum, str. 10, uvodni izjavi 2 in 18, člen 3.

⁷⁴ [COM\(2025\) 463 final](#) – Predlog uredbe o vzpostavitvi programa za pravosodje za obdobje 2028–2034, obrazložitevni memorandum, uvodna izjava 10.

⁷⁵ V skladu z [Uredbo \(EU\) št. 1215/2012](#) o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (prenovitev).

⁷⁶ Na primer v postopkih za priznanje, razglasitev izvršljivosti ali zavrnitev priznanja ali kadar elektronsko zahtevajo potrdila v skladu z [Uredbo \(EU\) št. 1215/2012](#).

⁷⁷ Objavljeno naj bi bilo do leta 2033.

doseženega pri digitalizaciji pravosodnih sistemov v državah članicah, ter za opredelitev morebitnih vrzeli in pomanjkljivosti.

Komisija namerava med pripravami na oceno v naslednjih letih izvesti študijo, v kateri bo analizirala učinke nadaljnje digitalizacije čezmejnih postopkov v civilnih in gospodarskih zadevah. Ta analiza bi lahko prispevala k oceni in skupnemu razmisleku o prihodnosti civilnih in gospodarskih sodnih postopkov, izvedenemu skupaj z državami članicami, Evropskim parlamentom in deležniki pravosodne skupnosti.

Denarnica za digitalno identiteto, vzpostavljena v okviru evropskega okvira za digitalno identiteto⁷⁸, bi morala olajšati spletni dostop do sodnih postopkov. Vsakemu državljanu ali rezidentu EU bo zagotovila elektronsko identiteto, ki mu bo omogočala varno identifikacijo in podpisovanje elektronskih dokumentov s kvalificiranim elektronskim podpisom. Poleg tega bi bilo treba evropske denarnice za digitalno identiteto uporabljati za izmenjavo elektronskih dokumentov. Evropske podjetniške denarnice bodo na podlagi evropskega okvira za digitalno identiteto ustvarile digitalno identiteto za gospodarske subjekte in javne organe, kar bo omogočalo njihovo identifikacijo in avtentikacijo, prejemanje in shranjevanje uradnih obvestil ter izmenjavo preverjenih poverilnic.

Ukrep 13: Komisija bo do konca leta 2028 analizirala učinke morebitne nadaljnje digitalizacije čezmejnih postopkov v civilnih in gospodarskih zadevah, ki presegajo področje uporabe uredbe o digitalizaciji.

Ukrep 14: Komisija bo razvila evropsko točko elektronskega dostopa, da bi jo pozneje lahko razširili na vse zadeve civilnega in gospodarskega prava s čezmejnimi posledicami.

8. Zaključek

Cilj ukrepov strategije DigitalJustice@2030 je ustvariti pogoje za okrepitev digitalnega pravosodja v EU do leta 2030. Pomembno je misliti tudi na obdobje po letu 2030, saj je cilj naslednjega večletnega finančnega okvira določiti smer za možnosti financiranja, potrebne za digitalizacijo nacionalnih pravosodnih sistemov. Srednje- do dolgoročno bi morali ukrepi in sredstva podpirati države članice tako, da jim zagotovijo orodja in infrastrukturo za digitalizacijo njihovih nacionalnih pravosodnih sistemov, kar bi jim omogočilo, da izkoristijo prednosti učinkovitejših pravosodnih sistemov, vključno s spodbujanjem gospodarske rasti.

Ti ukrepi se bodo izvajali ob stalnem dialogu in ključnem sodelovanju z državami članicami ter po potrebi z drugimi deležniki v ustreznih forumih. To sodelovanje bo ključnega pomena. DigitalJustice@2030 se osredotoča skoraj izključno na nezakonodajne ukrepe, ki so lahko uspešni le ob trajnem sodelovanju med državami članicami in Komisijo. Uspeh te strategije temelji na prostovoljnem, dejavnem in stalnem sodelovanju držav članic.

Z obsežno digitalizacijo ne bo več pomembno, kje živijo uporabniki, saj bodo imele vse države članice digitalni pravosodni sistem, dostop do pravnega varstva prek digitalnih orodij pa bo univerzalen. Vsaka država članica bi si morala prizadevati za enotno vstopno točko, ki bo povezovala vsa sodišča. To bi moralo vsakemu omogočiti, da stopi v stik s sodišči, sodeluje na zaslišanjih ter kadar koli in od kjer koli sproži in pospeši sodne postopke, kar bi znižalo stroške sodnega varstva.

Zaradi strategije DigitalJustice@2030 se bodo države članice lahko učile iz izkušenj drugih držav, ki razvijajo in uporabljajo digitalna orodja in infrastrukturo, ter jih izkoristile. Namesto da bi vsaka država članica sama razvijala orodja IT za uporabo v svojem pravosodnem sistemu,

⁷⁸ [Uredba \(EU\) št. 2024/1183](#) v zvezi z vzpostavitvijo evropskega okvira za digitalno identiteto.

bo lahko izbrala orodja, ki so se že izkazala za dragocena pri izvajanju nalog, ki so skupne vsem pravosodnim sistemom.

Spodbujati bi bilo treba uporabo orodij umetne inteligence v pravosodnih sistemih, da bi dosegli večjo učinkovitost, prispevali k zmanjšanju sodnih zaostankov in razbremenili obremenjene proračune nacionalnih pravosodnih sistemov.

Do leta 2030 bi morali imeti vsi pravosodni delavci enostaven spletni dostop do vse zakonodaje in sodne prakse. Tudi pravnotehnološka podjetja bi morala imeti enostaven dostop do zadostne količine pravosodnih podatkov, kar je ključno za razvoj in učenje orodij umetne inteligence, prilagojenih za uporabo v pravosodnih sistemih.

Uspeh strategije DigitalJustice@2030 se bo spremljal predvsem z letnim pregledom stanja na področju pravosodja v EU, ki ima posebno poglavje o digitalizaciji nacionalnih pravosodnih sistemov.